

שיחות הר"ן

חנוכה

שיחות מרסא

עם

הערות וביאורים

לתגובות והערות

025080.B@GMAIL.COM

שיחות הר"ן

שיחה מ - דריידל

אנו מאמינים בה' יתברך בלי שום חקירה

בְּעֵינֵינוּ סִפְרֵי הַמַּחְקָרִים מְבֹאָר כְּכֹר אֲצִלְנוּ כְּמֵה פְּעָמִים שְׁאִסּוּר לְעַסֵּק
בָּהֶם, וְצָרִיךְ לְהִרְחִיק מְאֹד לְבָלֵי לְלַמֵּד אוֹתָם וְלְבָלֵי לְהַבִּיט בָּהֶם
כָּלֵל, אֲפִלּוּ בְּסִפְרֵי חֻקֵּי שָׁל גְּדוּלֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי הוּא אִסּוּר גְּדוּל מְאֹד
לְלַמֵּד אוֹתָם (וּכְכֹר מְבֹאָר כְּמֵה סִפְרֵים גְּדוּל הָאִסּוּר לְלַמֵּד בָּהֶם), כִּי
לֹא בְּאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקֹב, כִּי אֵין לָנוּ שְׂיִכּוּת בָּהֶם. כִּי אָנוּ מְאִמִּינִים בּוֹ
יִתְבָּרֵךְ בְּאִמוּנָה לְבַד בְּלִי שׁוּם חֻקֵּי^א כִּי הוּא יִתְבָּרֵךְ בְּרָא אֶת הָעוֹלָם

הערות וביאורים

א. באמונה לבד בלי שום חקירה. כי די לנו באמונתנו שקבלנו מאבותינו הקדושים (ליקוטי
תנינא סי' מד). כי כבר זכינו לקבל תורתנו הקדושה על ידי משה רבנו עליו השלום, וכבר
היה לנו צדיקים רבים גדולים ונוראים בכל דור ודור וראוי לנו לסמוך עליהם בלי שום
חקירות, ולילך בעקבותם להאמין בהשם יתברך בפשיטות ולקיים תורתו ומצוותיו כאשר
מסרו לנו אבותינו הקדושים (שיחות הר"ן לא).

כי עם קדוש ישראל הם ענוים ומקטינים עצמם, כמו שכתוב כי אתם המעט וכו' כמו שדרשו
רז"ל, כי יודעים שלגדולתו אין חקר ואי אפשר להשיג דרכיו הקדושים בשום שכל, רק הם
סומכים על אמונה כמו שקבלנו מאבותינו ורבנותינו הקדושים. ואם אפשר להשיג להבין
איזה רמז מה טוב, ומה שאי אפשר להבין, מצמצמין שכלם מיד ונשארים על מקומן הראשון
שהיא אמונה שהם חזקים בה. ועל ידי זה וזה עולה בידם. כי קשורים ודבוקים באלקותו
יתברך תמיד על ידי חוזק האמונה.

אבל העובדי כוכבים והרשעים מונין לחמה שהיא בחינת הגדלת הדעת לבד בלי צמצום
דקדושה. כי הם אינם רוצים לסמוך על אמונה רק הם גאוותנים ורוצים להבין מיד בדעתם.
ומחמת זה, זה וזה אינו עולה בידם.

כי באמת בהדעת אנושי בוודאי אין יכולין להשיג ולהבין שום דבר מדרכיו הקדושים יתברך,
וזה בחינת שבירת כלים שהיה מחמת רבוי אור, בחינת רבוי השמן שגורם כבוי הנר שמשם
ניקתם של הסטרא אחרא והעובדי כוכבים.

כי באמת הידיעה בכלליות והידיעה בפרטיות הכל אחד. בבחינת 'אתה הוא קדם שבראת

כֵּלָּוּ וּמְקִיָּם אֶת עוֹלָמוֹ וְעֵתִיד לְחִדְשׁ בִּ אֶת עוֹלָמוֹ¹ וְכוּ'.

הערות וביאורים

העולם, ואתה הוא לאחר שבראת העולם, בחינת 'אני ה' לא שנית'. כי זה אלקים אלקינו שהיה קדם הבריאה הוא בעצמו אלקינו עתה, רק שאי אפשר לנו להבין איך צמצם עצמו וברא את כל הבריאה כלה. אבל באמת הכל אחד, כי הוא יתברך היה הווה ויהיה בבחינה אחת, רק שאי אפשר לנו להבין דרכיו יתברך בשכלנו האנושי. וכן הגדלת הדעת והצמצום הכל אחד, כי במקום שאין אנו מבינים ואנו צריכים לצמצם שכלנו אנו חזקים באמונתנו כאלו היינו רואים ומבינים הדבר היטב בעיני שכלנו. כמו שכתב אדוננו מורנו ורבנו זכרוננו לברכה על מאמר הזהר טמירתא ואתגליא (עין שם בסימן סב אות ה). ליקר"ה (הל' ברכות הראיה וברכות פרטיות ה"ה).

כי עיקר האמונה השלמה הוא לסלק דעתו לגמרי כאלו אין לו שום דעת ולסמוך על האמונה לבד שקבלנו מאבותינו הקדושים וזוה ינצל מכל מיני קשיות וחקירות ומבוכות כי אין לו שום מבוכה וקושיא בעולם שיבלבל אותו מאחר שמסלק דעתו כאלו אין לו שום שכל כלל וסומך רק על אמונה לבד, כי באמת דעתנו אין ואפס ממש כנגד דעת אבותינו הקדושים אברהם יצחק יעקב ומשה וכו' וכל הצדיקים שבכל דור ודור מאז ועד עתה. וצריכין אנו לסמוך רק עליהם אשר הורישו לנו אמונה הקדושה אשר היא חיינו וארך ימינו, ולבטל דעתנו לגמרי ולסמוך רק על האמונה אשר נטעו בנו בחסדי ה'.

שזהו בחינת בריאת העולם, בחינת 'קווי המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה', כי הדעת הוא בחינת מים, כמו שכתוב 'ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים'. אבל ישראל עם קדוש אין משתמשין עם הדעת כי אם כשהדעת בקדושה ובטהרה שיכולין לזכות על ידו לאמונה יתרה, כי הם ממשיכין כל מיני דעת ושכל לתוך בחינת אמונה שזה עיקר הקדושה, ועל ידי זה עיקר קיום העולם שעומד על אמונה, כמו שכתוב וכל מעשהו באמונה, וכמו שדרשו רז"ל 'עד שבא חבוקק והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יחיה'. שם (הל' פסח ה"ז).

ב. מבואר כאן את כל הבחינות המבוארים בדבריו להלן, היינו בריאת העולם היא היציאה מהכוח לפועל, וקיום העולם הוא איך שכל אחד הוא בעצמו בבחינתו, וחידוש העולם הוא ההתהפכות שכל אחד מתהפך וחוזר, הבן.

ג. ברא את העולם כולו ומקיים את עולמו ועתיד לחדש את עולמו. ג' דברים שהם יסוד ושורש האמונה, ואינם מושגים בשכל אנושי, והם: בריאת העולם, וקיום העולם מאז עד עתה, ולא שח"ו הניחו להנהגת הטבע, רק השגחתו היא מקיימת העולם, וחידוש העולם לעתיד, שיחדש את עולמו מחדש, לאחר שש אלפים שנה לבריאת העולם (כמבואר בסנהדרין צב:).

ועיין ליקוטי תנינא סי' ה, ח: כי עיקר חידוש העולם, דהיינו לידע שהעולם מחודש וה' יתברך ברא את העולם ברצונו, הוא תלוי באמונה. כי על ידי שכל אי אפשר להבין חידוש

כל הקושיות באמת אינם כלום

וְדַרְךְ אֱלוֹ הַסְּפָרִים לְהַקְשׁוֹת קִשְׁיוֹת שְׁנַרְאִין פְּקֻשְׁיוֹת גְּדוּלוֹת¹ וְהַתִּירוּן
חֲלוּשׁ מְאֹד² וּמִי שְׂרוּצָה לְחַקֵּר יוֹתֵר וּלְהַקְשׁוֹת עַל הַתִּירוּן, יוֹכֵל

הערות וביאורים

העולם, ועל כן האפיקורסים כופרים בזה, מחמת שאי אפשר להבין זאת בשכל. כי עיקר חידוש העולם הוא רק על ידי אמונה, כי אנו מאמינים בה' שהוא יתברך ברא את העולם מחדש. כי באמת חידוש העולם היה על ידי בחינת אמונה, כמו שכתוב (תהלים לג) 'וכל מעשהו באמונה'. נמצא שעקר חידוש העולם תלוי באמונה וכו'.

ועל ידי אמונה יהיה חידוש העולם לעתיד וכו'

וכשיהיה חידוש העולם לעתיד, אז יתנהג העולם על ידי נפלאות, היינו על ידי השגחה לבר שהיא בחינת נפלאות, שלא כדרך הטבע וכו'.

ד. שנראין פקושיות גדולות. כי בוודאי צדיק ה' בכל דרכיו וכו'. רק שאי אפשר לשכל אנושי להבין דרכיו והנהגתו את העולם בשום אופן. שיחות הר"ן (אות קיח).

ה. והתירוץ חלוש מאד. וכמבואר בדברינו במקום אחר שבשביל זה אסר רבנו ז"ל לעיין אפילו בספרים של המחקרים הכשרים, מחמת שמביאין קושיות חזקות גדולות על דרכי השם ומאריכין בקושייתם, ואחר כך רוצין לתרצה, והתירוץ חלוש מאד ובנקל לסתרו. ועל כן מי שמעיין בהם ורוצה לתרץ הקושיות על ידי שכל, יוכל לבוא לאפיקורסות גדול, כי מבין אחר כך שהתירוץ אינו כלום ונשאר בקושיא, על כן אסור לעיין בהם כלל, רק לסמוך על אמונה לבר. וכשבא חס ושלום בדעתו איזה קושיא בעניינים אלו צריך לידע שאי אפשר לתרצה, כי אי אפשר לנו לדעת ולהשיג בשכלנו האנושי דרכי ה' וכו', רק לסמוך על אמונה לבר, להאמין שבוודאי באמת הכל נכון וישר, רק שבשכלנו אי אפשר להבין דרכי השם, וכמבואר זה בדברי רבנו ז"ל הרבה. חיי מוהר"ן (אות כד)

כי אחר התירוץ אם ירצה להקשות יותר יוכל להקשות עוד קושיא יותר חזקה מבתחלה והדרא קושיא לדכתא ביתר עוז אשר בשביל זה הזהיר רבנו ז"ל מאד מאד לבלי להביט בספריהם כלל, אפילו בספרים שחברו גדולי ישראל, כי הם פוגמים ומזיקים את האמונה מאד מאד, רק העיקר לבלי להתחיל לכנוס בחקירות וקושיות כלל, ואם לפעמים בא עליו על דעתו איזה חקירה וקושיא, ירחיקנה מדעתו ויאמין בה' כי צדיק ה', ואי אפשר להבין דרכיו, כי גבהו מחשבותיו וכו', ואז אם יחזק את עצמו תמיד באמונה יתרה ולא ידחוק את השעה לתרץ דייקא קושייתו, אזי יזכה על ידי זה שיגיע למדרגה גבוה יותר, ואז יאיר עליו ה' ויזכה להבין היטב מה שלא היה מבין בתחלה, כי על ידי אמונה זוכין אחר כך לשכל, כמובא במקום אחר בדברי רבנו ז"ל. ליקו"ה (הלי' חזקת מטלטלין הלי' ג).

להקשות ולא יועיל לו התרוץ על פן אסור לעיני בהם כלל, ובאמת כל הקשיות שלהם אינם כלום והם כלם הכל ורעיון רוחי.

אלו שנמשכים לחקירות הוא מחמת מזגם הרע

ומה שאנו רואים שיש בני אדם שאין דעתן נמשכת אחר ספרים קדושים ונוראים מאד, כגון ספרי הזהר וספרי האר"י וצ"ל וכיוצא אף על-פי שיש בהם חדושים נוראים מאד מאד המאירים עינים ומתוקים מדבש, והם נמשכים דיקא אחר ענינים אחרים כגון חקירות, דע פי זהו מחמת מזגם כי מזגם בטבעם הוא מזוג רע מן ההולדה שנוולדו במזוג רע¹ שאינם יכולים לסבל את הדבר הקדוש באמת. ובאמת בודאי יש לו בחירה ויש לו פח לשבר את מזגו הרע, אבל מאחר שנוולד במזוג רע פוה, הוא צריך לסבל מרירות גדול² לשבר את מזגו ומבעו הרע, ואשרי לאדם שנוולד בקדשה.

הערות וביאורים

ו. כל הקושיות שלהם אינם כלום והם כלם הכל ורעיון רוח. שמחמת שלא נמצא חכם ולמדן לסתור את הסברא, באופן שיתיישב ממילא הקשיא שבא על ידה, על ידי זה נדמה שאמר סברא וחכמה גדולה בהקשיא שהקשה, לפי הסברא הזאת.

כן נמצא אצל המחקרים כמה מבוכות [שנבוכו בכמה סברות שהניחו ליסוד], וקושיות [שנבנו כפי המבוכות האלה], שבאמת אינם שום חכמה, והקושיות בטלים מעיקרא, מחמת שהיסוד בעצמו אינו יסוד כלל. ביאור הליקוטים (סי' סד, ב).

ז. שנוולדו במזג רע. ודע כי יש עברות שהם מכניסים כפירות באדם. ויש שבאים עליהם מחשבות על האמונה מחמת שלא נולדו בקדושה כראוי. ויש שהוסיפו על זה מעשיהם הרעים שעשו בעצמם כי יש עברות שהם מזיקים ופוגמים את האמונה כנ"ל.

גם זאת צריך לדעת, שיש נשמות כשרות שנוולדו בכשרות וגם לא קלקלו מעשיהם שאין באים עליהם כלל מחשבות כאלו, ואפילו כשמדברים בפניהם מעניינים אלו לא אכפת להם כלל ואינו מבלבל דעתם כלל. וזה דומה כמו שמדברים מתאוה הידוע בפני סריס שבודאי אינו מבלבל דעתו כלל, כן אלו האנשים כשרים הנ"ל אינם שומעים כלל ואינו נכנס באוזניהם כלל ענייני חקירות ובלבולים הנ"ל: שיחות הר"ן (אות לא).

ח. הוא צריך לסבול מרירות גדול. ולזה צריכין בושה ולב נשבר, שמי שיש לו חקירות ומחשבות אלו חס ושלוש ראוי לו להתביש מאד על אשר נולד בגשמיות כזה או שעשה מעשים כאלו שבא לזה שיבואו לו מחשבות כנגד אמונתנו הקדושה 'וכבוד ה' מלא את כל

קושיות על סדר הבריאה מדוע היה דווקא כך וכך, ובאמת צדיק וישר הוא

וְנִמְצָא בְּסִפְרֵיהֶם קְשׁוּיֹת עַל סֵדֶר הַבְּרִיאָה, מֵה זָכָה הַכּוֹכֵב לֵהוֹיֹת בּוֹכֵב, אוּ הַמְזֵל לֵהוֹיֹת מְזֵל, וּמֵה חֲמָאוּ הַדְּבָרִים הַשְּׁפֵלִים שֶׁיְהִיוּ שְׁפֵלִים, כְּגוֹן בְּהֵמוֹת וְחַיֹּת וְכוּיָצָא, וּמִדּוּעַ לֹא הָיָה בְּהֶפְךָ, וְכֵן מִפְּנֵי מָה הָרֹאשׁ רֹאשׁ, וְהַרְגֵּל רְגֵל, וּמִדּוּעַ לֹא יִהְיֶה בְּהֶפְךָ. וְכוּיָצָא בְּזֶה, כְּמִבְאֵר אֱלוֹ הַקְּשׁוּיֹת בְּאַרְיכוֹת בְּסִפְרֵיהֶם, וּבְאַמַּת הַכֹּל הַכֹּל וְרַעוּת רוּחַ, וְאִין צְרִיכִין לַחֲקֹר אַחֲרָיו יִתְבָּרֵךְ, כִּי צְדִיק וְיֹשֵׁר הוּא.

כל העולם מתגלגל וחוזר, ונעשה מהעליון תחתון, ולהיפך

וּבְאַמַּת דַּע כִּי כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ הוּא בְּחִינַת גְּלִגְלַת הַחוּזָר שְׁקוּרִין דְּרִיזִיל' [סְבִיבּוֹן], וְהַכֹּל חוּזָר חֲלִילָה וְנִתְהַפֵּךְ מֵאֲדָם – מֵלְאָדָה, וּמִמְלֶאכֶת – אֲדָם, וּמִרֹאשׁ – רְגֵל, וּמִמְרָגֵל – רֹאשׁ, וְכֵן שְׂאָר כָּל הַדְּבָרִים שֶׁפְּעוּלָם, כְּלָם חוּזְרִים חֲלִילָה וּמִתְגַּלְגְּלִים וּמִתְהַפְּכִים מִזָּה לְזָה וּמִזָּה לְזָה, מִעֲלִיּוֹן לְתַתָּיוֹן וּמִתַּתָּיוֹן וּמִתְחַתָּיוֹן לְעֲלִיּוֹן.

הנבדלים, גלגלים, שפלים, שורשם אחד

כִּי בְּאַמַּת בְּהַשְׁרֵשׁ הַכֹּל אֶחָד, כִּי יֵשׁ נִבְדָּלִים דְּהִינּוּ מִלְּאָכִים שֶׁהֵם נִבְדָּלִים לְגַמְרֵי מִן הַחֲמֹר. וְיֵשׁ גְּלִגְלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲמֹר, אֲכָל חֲמֹרם זָךְ מְאֹד. וְיֵשׁ עוֹלָם הַשְּׁפֵל דְּהִינּוּ זֶה הָעוֹלָם הַשְּׁפֵל שֶׁהוּא חֲמֹר גְּמוּר^ט. וְאֵף עַל כֵּי שֶׁבְּדָאֵי כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאֱלוֹ הַשְּׁלִשָּׁה הַנִּזְכָּר הוּא

הערות וביאורים

הארץ' (במדבר יד, כא) כי 'מלא כל הארץ כבודו' (ישעיהו, א, ג), ועליו באים מחשבות חס ושלום לגרשו ולעקרו חס ושלום מאלקים חיים אשר הוא חי החיים יתברך ויתעלה שמו. ואין צריך לבאר גודל הבושה שראוי שיהיה לו כשבאים עליו מחשבות כאלו חס ושלום. ועל ידי בושה ולב נשבר על ידי זה מגרש ומשבר החקירות והמחשבות הנ"ל. שיחות הר"ן (אות לא).

ט. נבדלים, גלגלים, שפלים. שזה הוא כלל מציאות הבריאה, שבתוכה יש חלקים ופרטים רבים לאין שיעור.

נִלְקַח מִמְקוֹם מִיּוֹד, אַף עַל פִּי כֵן בְּשֵׁרֵשׁ הַכֹּל, שֵׁם כְּלוֹ חַד.²

הכל חוזר ומתהפך, מראש לרגל, מאדם מלאך

וְעַל כֵּן כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ הוּא בְּחִינַת גְּלִגְלַת הַחוּזוֹר, וְהַכֹּל חוּזוֹר וְנִתְהַפֵּךְ, שְׁעֵתָהּ זֶה הַדְּבָר הוּא בְּבְחִינָה עֲלוֹיָנָה בְּבְחִינַת רֵאשׁ, וְדָבָר אַחֵר בְּבְחִינָה שְׁפֵלָה בְּבְחִינַת רְגֵל, וְאַחֵר כִּדְ גִּתְהַפֵּךְ וְחוּזוֹר וְנַעֲשֶׂה מְבְחִינַת רְגֵל - בְּבְחִינַת רֵאשׁ, וּמֵרֵאשׁ - רְגֵל.

וְכֵן נִתְהַפֵּךְ מֵאָדָם מְלֵאךְ, וּמִמְלֵאךְ אָדָם, כְּמוֹ שְׁמֻצִינוּ שְׁאֵמְרוּ רַז"ל (פסיקתא רבתי פסקה ל"ד, זוהר בראשית כג. ועוד) שְׁהַשְׁלִיכוּ מִלְּאָכִים מִן הַשָּׁמַיִם אֶל עוֹלָם הַשְּׁפֵל וְנִכְנְסוּ בְּחֹמֶר גָּמוֹר עַד שֶׁהָיוּ בְּעֲלֵי תַאֲוֹת וְכוּ'. וְכֵן כְּמָה פְּעָמִים שְׁפָאוּ מְלֵאכִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וְנִתְלַבְּשׁוּ בְּחֹמֶר כְּמִבְּאֵר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְכֵן לְהַפֵּךְ שְׁמֻצִינוּ³ שְׁנַעֲשֶׂה מֵאָדָם - מְלֵאךְ⁴, כִּי הָעוֹלָם הוּא

הערות וביאורים

י. ואף על פי שבוודאי כל אחד ואחד מאלו השלשה הנ"ל הוא נלקח ממקום מיוחד. ומובן שהחילוק שבין דרגת המלאכים לשאר הדרגות הוא תלוי מאיזה מקום נלקח כל דבר ודבר. והיינו שזה בדרגת המקום, שגם הוא נברא [כמבואר בכ"מ], אבל למעלה מדרגת המקום שם הוא כולו אחד, ומשם נהפכים כל הדברים ומתגלגלים וחוזרים.

ועיין בליקו"ה הל' ציצית הל' ג מבואר שם עניין זה, שבדרגת למעלה מהמקום, כולם נמצאים באחדות אחד. ושכביהמ"ק שם היה בבחינת למעלה מהמקום עיי"ש.

כ. בשרש הכל, שם כולו חד. כי הכל חוזר חלילה ונכלל בסוד האחדות ששם שורש וראשית הכל ושם הוא שלימות התכלית של הכל. יקרא דשבתא.

ל. שנעשה מאדם מלאך. זוהר ויגש רט.

מ. שנעשה מאדם מלאך. רביה"ק מביא ב' סוגי דוגמאות, א' שהמלאך נהפך ממש לאדם, והאדם נהפך ממש למלאך, ב' שהמלאכים ירדו לעולם והתלבשו בחומר, אבל לא נהפכו ממש לאדם.

ומובן שיש בזה דרגות שונות, שפעמים ההתהפכות היא לגמרי ממש, כמו במעשים שרביה"ק מביא, ופעמים זה רק בהתלבשות, שהמלאך מתלבש בחומר.

וכמו כן מובן, שפעמים ההתהפכות היא גם באופן רוחני בלבד, שהאדם נתעלה ונחשב יותר למעלה, ופעמים להיפך.

בחינת גלגל החוזר שקורין 'דריידיל', והכל חוזר חלילה, כי באמת
בהשרש פלו אחד פנ"ל.

גם באדם עצמו יש בחינות רבות, שרגל של זה גבוהה מראשו של זה
(גם מצינו שרגלו של זה הוא גבוה יותר במעלה מראשו של אחר,¹
וכן בעולמות, כי המדרגה התחתונה של עולם העליון הוא
במעלה יותר ממדרגה העליונה של עולם התחתון ממנו, אבל באמת
הכל חוזר חלילה פנ"ל).

בביהמ"ק מאיר בחינת עליונים למטה ותחתונים למעלה
וזו בחינת מה שמשחקין בתנפה בדריידיל, כי תנפה הוא בחינת הבית
המקדש², ועקר בגין בית המקדש היא בחינה הנ"ל בחינת גלגל

הערות וביאורים

ועיקר העניין מבואר בתורה ז בליקו"מ תנינא, שם מבאר רביה"ק את ענין הדרי מעלה
ודרי מטה, כמו המלאכים ובני האדם, וכמו כן בבני אדם עצמם יש דרי מעלה מרוממים,
ויש דרי מטה שהם יותר שפלים.

ומבאר שם רביה"ק שתפקיד הצדיק להנהיג ולהעלות את הדרי מטה, להראות להם שה'
איתם וקרוב אליהם. ומאידך להשפיל כביכול את הדרי למטה, להראות להם מה חמית ומה
פשפת בגדולת הבורא, שהיא אין סוף ולאין ערוך מהשגתינו.

ומאידך, לאחמ"כ צריך גם להשפיל כביכול את הדרי מטה ולגלות את היראה מה' יתברך
שעדיין אינם כלום וכו', וחוזר חלילה וכמבואר כאן [ועיין ביאור"ל שם אות צב].

ג. שרגלו של זה הוא גבוה יותר במעלה מראשו של אחר. היינו שכמו שיש בכלליות דרגות
של מלאכים ובני אדם כמו כן במלאכים יש אחד שהוא גבוה יותר מחבירו, וכך בבני אדם
אחד גבוה יותר מחבירו, שאפילו רגלו גבוהה מראשו של השני.

ובכל אלו יש מדריגות רבות ושינויים ופרטים רבים בין זה לזה, ואפילו בכל אחד ואחד
בעצמו יש בחינות רבות, ראש ורגל וכדומה, והכל בדעת ובחכמה נפלאה ויושר וצדק ואמת
ואמונה, ואין להרהר בזה כלל. יקרא דשבתא.

ס. חנוכה הוא בחינת הבית המקדש. שנקרא חנוכה ע"ש חנוכת המזבח בביהמ"ק. כמבואר
באור זרוע (ח"ב סי' שכא) וברמב"ן (ריש פרי' בהעלותך).

ועיין לקמן בסוף השיחה ובהערה שם.

החוזר^ב. כי בבית המקדש היה בחינת עליונים למטה ותחתונים למעלה^א, כמו שכתוב במשפן (שמות כה) 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם', שכביכול השם יתברך השרה שכינתו למטה במשפן ובבית המקדש שנה בחינת עליונים למטה, וכן להפך, כל ציורא דמשפנא הכל היה רשום למעלה, וזה בחינת תחתונים למעלה, שנה בחינת דריידיל בחינת גלגל החוזר שהכל חוזר ונתהפך כנ"ל.

כי על פי חקירה הוא דבר רחוק מאד^א שהשם יתברך שהוא מרומם ומנשא למעלה מפל הרוחניות, יהיה מצמצם שכינתו בכלי המשפן, 'הן השמים ושמי השמים לא יכללוך' וכו' (מלכים א' ח) ואף על פי כן הראה השם יתברך שהוא דוקא להפך מדעתם^ב, כי באמת השם יתברך

הערות וביאורים

ע. ועיקר בנין בית המקדש היא בחינת גלגל החוזר. ועל כן ציורא דמשכנא הוא כציורא דעובדא דבראשית, כי כל הבריאה של כל מעשה בראשית הוא בבחינת גלגל החוזר. יקרא דשבתא.

פ. בבית המקדש היה בחינת עליונים למטה ותחתונים למעלה. אגב אורחא תבין מרחוק בכלליות הדורות, שאף על פי שלא זכו דורות הראשונים לעיקר התיקון הנ"ל, יש ביכולת הדורות האחרונים שבעקבות המדריגה התחתונה לשוב לאבינו שבשמים בתשובה ותפלה וכו', עד שבהם לבד יהיה נמצא התיקון הנ"ל במלכות משיח המנהיג האמיתי שאנו מחכים אליו. ביאור הליקוטים (ח"ב סי' ז אות צב).

צ. כי על פי חקירה הוא דבר רחוק מאד. ענין זה של בחי' גלגל החוזר, היינו להאמין כי בשורש הכל כולו אחד וכו', זה יסוד כל התורה. כי עיי' מאמינים שבאיזה חטא ופגם של האדם השפל פוגם כביכול בכל העולמות וגורם רעה לעצמו ולאחרים ח"ו. וכן ג"כ להיפוך. כי באיזה מצוה ודבר טוב גורם תיקון בכל העולמות וממשיך טובות גדולות לעצמו ולכל העולם כולו וכמו שאמרו רז"ל. מה שאינו כן סברת חכמי הטבע וכו'. זמרת הארץ.

ק. הראה השם יתברך שהוא דוקא להיפך מדעתם. וזה ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן וגו'. היינו שהראה השי"ת למשה רבינו ע"ה המשכן שלמעלה עם כל כליו, ואעפ"כ הניח אותו וירד והשכין שכינתו כביכול בהמשכן של מטה וכמו שדרשו רבותינו ז"ל. כי מחמת שלמטה יכולין לטעות ח"ו כסברת חכמי הטבע ח"ו ולהיות נפרדים מאחדותו הפשוט ית', ע"כ הראה השי"ת למשה בחוש ממש בחי' עליונים למטה ותחתונים למעלה, שזה היה

השְׂרָה שְׂכִינָתוֹ בְּמִשְׁכָּנוֹ. וְכֵן לְהִפְךָ, הוּא דָבָר רְחוּק עַל פִּי חֲקִירָה שֶׁהָאָדָם שְׁהוּא בְּרִיָּה שְׂפֵלָה יְהִיָּה לוֹ בַּח לַעֲשׂוֹת רָשָׁם לְמַעְלָה, אוֹ בְּהִמָּה שְׂפֵלָה יְהִיּוּ מְקַרְבִּיּוֹן אוֹתָהּ לְקַרְבָּן שֶׁתַּעֲלֶה לְרִיחַ נִיחּוּחַ לְנַחַת רוּחַ לְפָנָיו יִתְפַּרֵּד שְׂאֵמֹר וְנַעֲשֶׂה רְצוֹנוֹ (רש"י על שמות כט, יח), וְאִיךְ שִׁיךְ רְצוֹן אֲצִלוֹ יִתְפַּרֵּד, אֲבָל בְּאֵמֶת הָרְאָה הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד לְהִפְךָ מִדַּעְתָּם¹, כִּי בְּאֵמֶת הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד

 הערות וביאורים

העיקר בביהמ"ק ובמשכן. וזה 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן' וגו'.

וגם כי מאחר שצריכים לעשות המשכן של מטה ממש כתבנית המשכן של מעלה, נראה בחוש שהכל אחדות אחד, כי ד' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד ממש, רק אחדותו ית' כולל הכל.

וגם כי ציורא דמשכנא כציורא דעובדא דבראשית כמבואר בזה"ק, נמצא כשהראה השי"ת למשה את תבנית המשכן של מעלה, הראה לו ציור של כל מעשה בראשית בשרשן, וצוה לו לעשות המשכן כתבנית זה. ובמשכן כתיב 'והיה המשכן אחד', כי כל מעשה בראשית נכללין באחדות אחד' בבחי' גלגל הוא החוזר כנ"ל, אשר זה יסוד הכולל כל התורה הק' כנ"ל (וממילא מובן כי א"א להאריך בענין זה). זמרת האריך.

ר. אבל באמת הראה השם יתברך להיפך מדעתם. כי מי שיודע קצת בידיעתו ית', הוא יודע שעיקר התענוגים והשעשועים של ה' יתברך הוא רק שאנחנו מעולם הזה השפל נגדל ונקדש שמו ית', וזהו עיקר התענוגים והשעשועים של ה' יתברך, כמו שאומרים ואבית תהלה מגושי עפר מקרוצי חומר וכו'.

כי ה' יתברך יש לו שרפים וחיות ואופנים ועולמות עליונים, שהם עובדים אותו ית', ואף על פי כן עיקר התענוג והשעשוע שלו, כשעולה למעלה העבודה של עולם השפל הזה. ליקוטי מוהר"ן (תניינא סי' ז, השייך לשיחה הזאת כמבואר להלן).

ועיין ליקו"ה ה' משא ומתן ה' ד: וכמו כן באמונת הבטחון בה' יתברך עיקר הפגם של העובדי כוכבים והכופרים הוא שאין מצמצמין עיני דעתם לה' יתברך, כי באמת רובם ככולם מאמינים במציאות ה' יתברך, אבל עיקר הכפירות שלהם הוא בהשגחה הפרטיות, כי אומרים שה' יתברך גדול ונעלה ומרומם ונשגב כל כך, עד שאי אפשר לצייר בדעת שה' יתברך ישגיח בזה העולם בהשגחה פרטיות. ועל ידי זה כופרים בכל התורה כולה התלוי בזה.

אבל באמת עפרא לפומייהו וימלא פיהם חצץ. כי נבער לבם מדעת אמיתי, כי הם מטעים את עצמם כאילו הם מגדילים ומגביהים כבודו יתברך שאומרים שלרוב רוממותו יתברך אין ראוי חס ושלום שישגיח על עולם השפל הזה. ותפח רוחם ונשמתם, כי הם רוצים

הַשְּׂרָה שְׂכִינָתוֹ לְמִטָּה בְּמִשְׁפַּן וּבְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְהִבְהֵמָה עֲלֶתָה לְרִיחַ
 נִיחֻחַ שׁ וְכו', וְזֶה בְּחִינַת עֲלִיּוֹנִים לְמִטָּה וְתַחְתּוֹנִים לְמַעְלָה^ת, בְּחִינַת גְּלָגֶל
 הַחֲזוֹר, בְּחִינַת דְּרִיידִיל.

 הערות וביאורים

להשיג גדולתו יתברך ולהבין דרכי הנהגותיו יתברך, כי אדרבה, זהו עיקר גדולתו ורוממותו, כי במקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו, כמו שכתוב 'כי זה אמר רם ונשא שכן עד וקדוש שמו, מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח' וכו'. כמו שאמרו רז"ל וכו'.

כי אם היה גדלות ה' יתברך רק כפי הבנת דעת האדם, אם כן חס ושלום היה קץ לגדלותו, כי דעת האדם בשר ודם יש לו קץ וגבול. אבל באמת דעתו מרומם מדעתנו, וכמו שכתוב 'כי גבהו שמים מארץ כן גבהו דרכי מדרכיכם, ומחשבותי ממחשבותיכם'. ועל כן באמת אדרבא זהו גדולתו ורוממותו יתברך, שהוא מרומם ונשגב למעלה מתפיסת דעת האדם, עד שלרוב גדולתו ורוממותו הוא משגיח בהשגחה פרטית על כל דבר שבעולם, כמו שכתוב 'בכל מקום עיני ה' צופות ורואות'.

ואף על פי שאי אפשר לנו להבין זאת בדעתנו. אנו מסלקין דעתנו ומאמינים בזה באמונה לבד. כי זה עיקר שלמות הדעת, לצמצם הדעת ולהבין ולהשכיל שאי אפשר להבין דרכיו והנהגותיו יתברך, ולסמוך על האמונה לבד, כמו שמסרו לנו אבותינו הקדושים אשר שברו את גופם לגמרי וזכו להשיג אמונה השלימה, ועליהם לבד אנו צריכין לסמוך ולילך בדרכיהם. ש. בבית המקדש היה בחינת עליונים למטה ותחתונים למעלה. רביה"ק מבאר ב' אופנים שבהם היה בביהמ"ק בחינת עליונים למטה ותחתונים למעלה.

א' שהשי"ת השרה שכינתו בביהמ"ק, ומאיך שהמשכן עצמו כפי צורתו הגשמית נרשם והתנוצץ למעלה, והיינו שע"י שנבנה המשכן זה גרם באתערותא דלתתא, שיהיה רשום לעילא צורת המשכן [וע"י זוהר פקודי רלט:], וזה מעצם קיום המשכן.

ב' שע"י הקרבנות שעבדו בו במשכן, ועלו לפני ה' ית' לריח ניחוח ע"י זה נתקשר העולם הזה בעולם העליון.

ת. וזה בחינת עליונים למטה ותחתונים למעלה. הכלל, שעיקר התכלית שבשבילו נברא העולם הוא בחינת ההתקשרות לכלול תחתונים בעליונים, שזה עיקר שעשועיו יתברך. וזה נעשה על ידי כל מצוות התורה שיוסדם אמונה, כי עיקר ההתקשרות והכלליות הוא על ידי אמונה.

כי בשכל אי אפשר להבין איך אפשר לקשר עולם הגשמי הזה בכורא הכל שהוא מרומם מכל הרוחניות. ואיך שייך שהוא יתברך יקבל תענוג ושעשוע ממעשה התחתונים, אשר על ידי קושיא ומבוכה הזאת רבים נתפקרו, קצתם יצאו מן הדת לגמרי, וקצתם אומרים טעמים של הבל ושטות על מצוות התורה. ומוצאים להם סמיכות של הבל מאיזה מקומות בתורה

הערות וביאורים

נביאים כתובים או בדברי רבותינו ז"ל שמגלים בהם פנים שלא כהלכה ומפרשים אותם כפי טעותם. כי התורה יש לה שני כוחות, צדיקים ילכו בהם ופשעים יכשלו בהם.

אבל באמת אי אפשר להבין שום טעם על המצוות רק לסמוך על אמונה לבד כנ"ל. וזאת האמונה משפיעין בנו הצדיקים שזוכין לבחינת תכלית הידיעה וכו', שהם יכולין להאיר בדרי מעלה שאינם יודעים כלל בידיעתו יתברך, ולהיפך בדרי מטה בחינת מלא כל הארץ כבודו. והם ממשיכים אמונה בעולם, וכוללים עליונים ותחתונים יחד. כי הא בהא תליא. מחמת שבעוצם השגתם הם יכולים להראות להגדולים במעלה שאינם יודעים כלל עדיין שום דעת, על ידי זה יכולין להראות לדרי מטה, שאדרכא עדיין ה' יתברך אתם וכו' ומקבל תענוג גדול ונחת רוח מאתם, אפילו מהנמוכים מאד ומונחים במקום שמונחים, כי מלא כל הארץ כבודו וכו' כנ"ל.

כי אלו הגדולים במעלה שאינם יכולים לקרב נפשות לה' יתברך, ואפילו כשהם מקרבים נפשות, אינם מקרבים רק הגדולים שהם באיזה מדרגה, אבל הנמוכים והמונחים בדיוטא התחתונה, אינם יכולים לקרב - כל זה נמשך מהדעת שלהם, מחמת שנרמה להם שכבר הם יודעים איזה ידיעה מה' יתברך, וכפי ידיעתם את גדולת ה' יתברך, אי אפשר לקרב אליו יתברך מרוחק ומגושם כזה, כפרט אם הוא פגום מאד.

אבל הצדיק הגדול במעלה מאד מאד, בבחינת משה, הוא מוסר נפשו בעד כל ישראל, אפילו בעד הגרוע שבגרועים, אפילו בעד פושעי ישראל, ומשתדל ומתייגע כל ימיו במסירת נפש, ומקבל על עצמו יסורים קשים ומרים כדי לקרב כולם לה' יתברך. כי הוא הגיע לתכלית הידיעה אשר לא נדע, ודיקא מחמת זה הוא משיג בהשגתו העצומה שה' יתברך מקבל תענוג ושעשועים מכל מדרגות התחתונות ביותר, אדרכא, כל מה שהדרגא נמוכה ביותר - מקבל ממנה שעשועים יותר ויותר כשעולה לפניו איזה נחת רוח משם, כי זה עיקר גדולתו יתברך כשהרחוקים ביותר מתקרבים אליו יתברך כמו שמבואר במקום אחר.

כי הלא לפי גדולת ה' יתברך אין שייך אצלו כלל לקבל נחת רוח ממעשה האדם, אפילו אם היה הצדיק הגדול, רק שבאמת אי אפשר לנו להשיג זאת. ומאחר שבאמת ה' יתברך מקבל תענוג ושעשועים ממעשה בני אדם התחתונים דייקא, כי דייקא בשבילם נברא הכל, כי זה עיקר שעשועיו, כשמתקשר עלמא תתאה בעלמא עלאה, שזה נעשה על ידי בן אדם דייקא, על כן כל מה שהמדרגה יותר נמוכה, כשעולה איזה נחת רוח לפניו יתברך משם - זה עיקר שעשועיו ותענוגיו יתברך. ועל כן במקום שבעלי תשובה עומדין, אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד, מחמת שהבעלי תשובה הם מרימים מדרגות התחתונות ביותר.

ועל כן הצדיק הגדול על ידי שמראה להגדולים במעלה בחינת דרי מעלה שעדיין אינם יודעים כלל ממנו יתברך, על ידי זה יכול להראות לדרי מטה הנמוכים ביותר שעדיין ה' יתברך אתם ומקבל נחת רוח מהם. ולא ישיחו על הדעת והסברות של אלו הגדולים בחינת דרי מעלה שאינם רוצים לקרבהם, אדרכא, הם מרחקים אותם על פי דעותיהם וסברותיהם,

וְהִנֵּה כַח הַיּוֹלֵי הַמוֹבָא בְּסִפְרֵיהֶם, הוּא בְּחִינַת הַמְּמַצֵּעַ בֵּין הַכַּח וְהַפְּעֵל^א, כִּי כָּל דְּבַר הוּא בְּתַחֲלָה בְּכַח וְאַחַר כֵּן יוֹצֵא מִכַּח אֶל הַפְּעֵל, וּבְשִׁיּוּצָא מִן הַכַּח קָדָם שָׂפָא אֶל הַפְּעֵל יֵשׁ בְּחִינַת הַיּוֹלֵי שֶׁהוּא מְמַצֵּעַ בֵּין הַכַּח וְהַפְּעֵל שֶׁהוּא שָׂרֵשׁ כָּל הַנִּבְרָאִים^ב. כִּי כָּל־מַצֵּעַ מִן הַכַּח הַיּוֹלֵי, כִּי כָּל־מַצֵּעַ הוּא בְּתוֹךְ בְּחִינַת כַּח הַיּוֹלֵי, וְכָל הַנִּבְרָאִים הַיּוֹצֵאִים מִשֵּׁם שֶׁהֵם שָׂלֵשׁ בְּחִינּוֹת הַנִּלְשָׁן שֶׁהֵם נִבְדָּלִים גְּלוּגִלִּים שְׂפֵלִים, כָּל־חוּזְרִים חֲלִילָה, וְחוּזֵר וְנִתְהַפֵּךְ מִנִּבְדָּל לְשֵׂפֵל וּמִשְׂפָּל לְנִבְדָּל וְכֵן כָּל־מַצֵּעַ, כִּי בְּשִׂרְשׁוֹ כָּל־אֶחָד^ג כְּנִלְשָׁן.

חנוכה הוא בחינת הביהמ"ק, והדריידל (סביבון) מרמז על הגלגל החוזר

וְזֶה בְּחִינַת הָאוֹתִיּוֹת הַחֲקוּקִים עַל הַדְּרִיידֵל שֶׁהֵם הַנִּגְנֵ"שׁ, רֵאשֵׁי תְבוֹת הַיּוֹלֵי נִבְדָּל גְּלוּגִלִּים שְׂפֵלִים, שֶׁהֵם כָּל־כָּל הַבְּרִיאָה כְּנִלְשָׁן, שְׂכֵל־חוּזְרִים

הערות וביאורים

כי באמת הם אינם יודעים עדיין מה' יתברך, כי זה הצדיק עלה על כולם, כי הוא בחינת משה שהוא רבן של כל החכמים וכו'. וכמו שמבאר שם בתחלת התורה הנ"ל (סי' ז תנינא), כי מי שיודע בידיעת ה' יתברך הוא יודע שעיקר תענוגיו ושעשועיו יתברך הוא דייקא כשעולה העבודה של עולם השפל הזה, כי ה' יתברך יש לו שרפים ואופנים וכו', עיין שם.

א. היולי שהוא ממוצע בין הכח והפועל שהוא שורש כל הנבראים. עיין ברמב"ן על התורה (בראשית א, א): אבל הוציא מן האפס הגמור המוחלט יסוד דק מאד, אין בו ממש, אבל הוא כח ממציא, מוכן לקבל הצורה, ולצאת מן הכח אל הפועל, והוא החומר הראשון, נקרא ליונים 'היולי', ואחר ההיולי לא ברא דבר, אבל יצר ועשה, כי ממנו המציא הכל והלביש הצורות ותקן אותן.

ב. ע"ע בליקו"ה הל' ברכת הריח הל' ד אות יז, מה שביאר בעניין כח ההיולי.

ג. כולם חוזרים חלילה, וחוזר ונתהפך מנבדל לשפל ומשפל לנבדל וכן כלם, כי בשרש כולו אחד. היינו שכל חלקי הבריאה נמצאים הם בכח ההיולי, והנבדלים שהם המלאכים עמדים מלמעלה, ומאידך יש את השפלים שהם בני האדם וכל מה שבארץ, ובאמצע יש גלגלים.

ועל ידי הגלגלים הבריאה מתגלגלת וחוזרת, כי כולם יצאו מכוח ההיולי, ששם הכל אחד, וע"י זה מתגלגל הגלגל ומסובב תמיד מלמעלה למטה וכו'. (עפ"י ביאור הליקוטים

חֲלִילָה וּמִתְגַּלְגָּלִים וּמִתְהַפְּכִים מִזֶּה לָזֶה וּמִזֶּה לָזֶה כַּנֶּ"ל, שְׁזֵה מְרַמֵּז בְּחִנּוּכָה שְׁהוּא בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמְּקֻדָּשׁ, שְׁשֵׁם הָיָה בְּחִינַת עֲלִיּוֹנִים לְמִטָּה וְתַחְתּוֹנִים לְמַעְלָה, שְׁזֵה בְּחִינַת דְּרִיידִיל בְּחִינַת גְּלָגֵל הַחֲזוּר שְׁנִתְּהַפֵּד מִבְּחִינָה זֹו לְבְּחִינָה זֹו וּמִזֹּו לָזֹו כַּנֶּ"ל.

הגאולה היא ענין גלגל החזור

וְזֶה בְּחִינַת הַגְּאֻלָּה, כִּי זֶהוּ עֵקֶר הַגְּאֻלָּה¹, שְׁיִהְיֶה בְּחִינַת הַנֶּ"ל דְּהִינוּ בְּחִינַת חוֹזֶרֶת חֲלִילָה הַנֶּ"ל בְּחִינַת עֲלִיּוֹנִים לְמִטָּה וְתַחְתּוֹנִים לְמַעְלָה שְׁהִיָּה בְּבֵית הַמְּקֻדָּשׁ. וְעַל כֵּן כְּשִׁינְאוּ מִמְצָרִים תִּכְרַף בְּשִׁירַת הַיָּם אָמְרוּ 'תְּבִיאֵמוּ וְתִפְעֵמוּ בְּהַר גִּחְלֹתֶד' וְכו' (שְׁמוֹת טו) שְׁבִשְׂרוּ עַל בְּנֵי בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ, כִּי זֶה עֵקֶר הַגְּאֻלָּה שְׁיִהְיֶה בְּנֵי בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ שְׁשֵׁם הוּא בְּחִינַת גְּלָגֵל הַחֲזוּר הַנֶּ"ל, בְּחִינַת עֲלִיּוֹנִים לְמִטָּה וְתַחְתּוֹנִים לְמַעְלָה (שְׁזֵהוּ עֵקֶר הַתְּכֵלִית), כִּי בְּאֵמַת כְּלוֹ חֵד, כִּי בְּהַשְׂרָשׁ הַכֹּל אֶחָד כַּנֶּ"ל.

הערות וביאורים

ד. כי זהו עיקר הגאולה. כי עיקר שלמות העולמות הוא כשנכללין זה בזה בבחינת הנ"ל שזה הדבר עיקרו נעשה בבית המקדש על ידי הקרבנות שהיו עליונים למטה ותחתונים למעלה.

והעיקר תלוי בתחתונים, שעל ידי שהצדיק האמת מודיע לתחתונים, אפילו להתחתונים מאד, שהם בעומק הירידה מאד, כשמודיע להם שעדיין עדיין ה' אתם ואצלם וקרוב להם, כי מלא כל הארץ כבודו, עד שמקבלין זה הדעת ומתעוררים להתקרב אליו בתפלה ותורה ומעשים טובים וכו', בבחינת 'הקיצו ורננו שוכני עפר', שעל ידי זה הוא מגביה כל התחתונים למעלה, על ידי זה ממשיכין העליונים למטה, כי על ידי זה ממשיכין השראת שכינתו למטה, כי באתערותא דלתתא אתער לעלא וכו'. וזה תכלית השלמות של האדם ושל כל העולמות. ועיקרו היה בבית המקדש כנ"ל.

ומעת שחרב בית המקדש חשכו המאורות וכו', ואין אנו יכולין לקבל שום אור לעורר ולהקיץ אותנו כי אם על ידי גדולי הצדיקים שיש להם דעת גדול שנחשב כבנין בית המקדש כמו שאמרו רבותינו ז"ל, שהם מאירין בנו כל זה כמבואר בהתורה הנ"ל (סי' ז תנינא). ליקו"ה (הל' נט"י הל' ו, לא).

וְזָהוּ גַם כֵּן בְּחִינַת הָאוֹתִיּוֹת הַנִּזְלָה שֶׁהֵם הַנֶּגֶשׁ רִאשֵׁי תְבוֹת 'נְאֻלָּת' שֶׁכָּמוֹ נְחֻלְתֵּךְ ה'ר צִיּוֹן (תהלים עד), בְּחִינַת 'תְּבִיאָמוּ וְתִטְעֲמוּ בָהֶר נְחֻלְתֵּךְ', בְּחִינַת הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁשָּׁם הָיָה בְּחִינַת גְּלָגַל הַחֹזֵר שֶׁזָּהוּ עֵקֶר הַנְּאֻלָּה כְּנִל.

וְעֵינַי בְּמֵאמָר הַנְּאֻמָּר בְּחִנּוּכָה זֶה הַמִּתְחִיל וַיְהִי מִקֵּץ, פִּי מְרַחֵם יִנְהַגֵּם " וְכו' (לקוטי מוהר"ן תנינא ז) שֶׁם מְבֹאָר גַּם כֵּן מְעַנֵּין עֲלוֹנוֹיִם לְמַטָּה וְתַחְתּוֹנִים לְמַעְלָה^ה, וּמְעַנֵּין חֲנֻכָּה שֶׁהוּא חֲנֻכַּת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עֵינַי שָׁם^א.

הערות וביאורים

ה. שם מבואר גם כן מעניין עליונים למטה ותחתונים למעלה. ז"ל שם בתו"ד: כי יש דרי מעלה, ויש דרי מטה. דהיינו עולם העליון, ועולם התחתון. בחי' שמים וארץ. וצריך הצדיק להראות לדרי מעלה, שאינם יודעים כלל בידיעתו ית', שזה בחי' השגה של מה, בחי' מה חמית מה פשפשת, בחי' איה מקום כבודו. ולהיפך צריך להראות לדרי מטה, שאדרבא מלא כל הארץ כבודו (ישעיהו ו). כי יש שוכני עפר, שהם בני אדם המונחים במדריגה התחתונה, ונדמה להם שהם רחוקים מאד ממנו ית'. וצריך הצדיק לעוררם ולהקיצם, בבחי' (שם כו) הקיצו ורננו שוכני עפר. ולגלות להם שה' עמם, והם סמוכים אליו ית', כי מלא כל הארץ כבודו. ולחזקם ולעוררם, שלא יהיו מייאשין עצמן ח"ו, כי עדיין הם אצל הש"י וקרובים אליו, כי מלא כל הארץ כבודו. וזה בחי' כל, שיש להצדיק, בחי' כי כל בשמים ובארץ, דאחיד בשמיא וארעא. היינו שהוא אוחז ומקיים שני העולמות, עולם העליון, הוא אוחז ומקיים בבחי' מה, בחי' איה מקום כבודו. ועולם התחתון, הוא מקיים בבחי' מלא כל הארץ כבודו.

ו. ומענין חנוכה שהוא חנוכת בית המקדש. ז"ל: כי ענין חנוכה, דע, כי כ"א ואחד כפי מה שזוכה לפעול בקשתו ביוה"כ, דהיינו בקשת סלח נא, כן יש לו חנוכה. כי ע"י סלח נא, נעשה חנוכה. כי משה רבינו ביקש (במדבר יד) 'סלח נא לעון העם הזה', על חטא המרגלים. ועל ידי חטא המרגלים גרמו חורבן ביהמ"ק, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (תענית כט) שה' יתברך אמר להם אתם בכיתם בכיה של חנם, אני אקבע לכם בכיה לדורות. כי אותו הלילה ליל ט' באב היה, שבו נחרב הביהמ"ק. ומשה רבינו ביקש על זה 'סלח נא', כי בזה החטא והפגם תלויים כל העוונות. כי ע"י הפגם נחרב הביהמ"ק, ובזמן שביהמ"ק היה קיים, היינו נקיים מעוונות, כמו שכתוב (ישעיהו א) 'צדק ילין בה', ופירש רש"י כי תמיד של שחר היה מכפר על עבירות של לילה, ותמיד של בין הערבים היה מכפר על עבירות של יום.

כי ישראל עם קדוש לפי גודל רוחניותם ודקותם, אין יכולין לישא עליהם המשא של עון אפי' יום אחד, ע"כ אנו צריכין את הביהמ"ק שיכפר עלינו בכל יום. ומעת אשר חרב בית מקדשינו, אין אנו יכולים לנקות עצמינו מן העוונות, כי אין מי שיכפר בעדינו. ומשה רבינו

זוהי בחינת מקיפים הנאמר במאמר הנ"ל הינו בחינת גלגל החוזר דהינו דריידיל הנ"ל הוא בחינת מקיפים שמקיף וסוכב¹ ועין שם והבן. (חכמה הוא בחינת היולי^ט).

אין צריך לכנס כלל בחקירות

ונחזור לענין ראשון. פי אין אנו צריכים לפנס פלל בחקירות, פי הוא אסור גדול מאד, רק אנו מאמינים בו יתפרד פאמונה לבר, שהוא יתפרד ברא את כל העולמות פלם ומקים פלם ועתיד לחדש את עולמו:

הערות וביאורים

ע"ה שידע כל זאת, ע"כ מסר נפשו על ישראל, וביקש סלח נא לעון העם הזה וכו'. כי ידע שבזה החטא תלוי חורבן הבית, שהוא כולל כל החטאים כנ"ל.

וכשזכה לפעול בקשתו, מזה נעשה בחי' חנוכה הבית, בחי' חנוכה, היפך חורבן הבית. וכן כ"א כפי מה שזוכה לפעול בקשת סלח נא ביה"כ, שע"ז נתקן פגם חורבן הבית, כמו כן נעשה בחי' חנוכה הבית, בחי' חנוכה. נמצא, שחנוכה נעשה ע"י סלח נא כנ"ל.

וע"כ רמז משה רבינו ע"ה צירוף חנוכה בפסוק סלח נא, כי 'סלח נא לעון העם הזה כגודל חסדך וכאשר נשאתה' וכו', הוא ר"ת חנוכה, כי חנוכה נעשה ע"י סלח נא וכו' כנ"ל.

ז. וע"ע בליקו"ה הל' נט"י הל' ו, ג, מה שמבאר בעניין גלגל החוזר וביאור התורה כי מרחם הנ"ל.

ח. גלגל החוזר הוא בחינת מקיפים. כי ע"י המקיפים שהם הגלגל החוזר הנ"ל, על ידם באה ההשגה של עליונים למטה ותחתונים למעלה, שמהם נמשך הדעת שהצדיק מאיר שהיקיצו וירננו שוכני עפר, שגם הפחותים ביותר יכולים להתקרב אליו ית' (עין ליקו"ה הל' תולעים הל' ב, ג).

ט. חכמה הוא בחינת היולי. עיין פרדס רמונים שער יב פ"א.

י. וראה ליקו"ה הל' הודאה הל' ו, יח: כי כל השנויים הנפלאים והנוראים שה' יתברך מנהיג בהם עולמו, הם בבחינת גלגל החוזר ששרשו ועיקרו מבחינת גלגולא דנשמתין שבשבילם נברא ומתקיים הכל, שה' יתברך מסבב עם הנשמות גלגולים נפלאים ונוראים עד אין חקר, בבחינת 'ה' ממית ומחיה, משפיל אף מרומם, מוריש ומעשיר, מוריד שאול ויעל' וכו' (שמואל א' ב), שמשם כל סבובי הגלגלים של השמש והירח ושנים עשר מזלות וכו', שעל ידם ה' יתברך מנהיג עולמו, והכל בשביל התכלית של נשמות ישראל שבאים לזה העולם ועוברים בכמה גליות ובכמה סיבות וגלגולים, עד שכולם מוכרחים למות ולחזור ולחיות בתחית המתים, ואז הכל יראו ויבינו פעולת ה' ונוראות עלילותיו שעבר בזה העולם בכל הסיבות והגלגולים של כל אחד ואחד.

שיחה רסא - וישב יעקב

(מה שִׁמְצַאתִי מִכְתָּב יָד אִישׁ וְלֹא נִכְתָּב בְּסֵדֶר וּכְתֻקּוֹנוֹ, וְיָמָּה שֶׁהוֹצֵאתִי מִשֵּׁם הַעֲתֻקְתִּי. וְזֶהוּ):
וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן. אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת
יַעֲקֹב יוֹסֵף (בראשית לו).

האמונה יסוד התורה, בחינת רגל

כְּתִיב (תהלים כו) **רַגְלֵי עֲמֹדָה בְּמִישׁוֹר, בְּמִקְהָלִים אֶכְרֹךְ ה'**, רַגְלֵי הוּא
 בְּחִינַת אֱמוּנָה, שְׁעָלֶיהָ עוֹמְדִים כָּל הַמְדוּת וְכָל הַתּוֹרָה כְּלָה^ב כְּמוֹ
 שְׂמוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר (לקוטי תנינא סי' פ), וְכִמוֹ שְׂאֲמָרוֹ (מכות כד). כָּא חֲבִקוּק
 וְהַעֲמִידֵן עַל אַחַת, 'וְצִדִּיק בְּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה' (חֲבִקוּק ב). כִּי הָאֱמוּנָה יִסוּד וְשִׁרְשׁ
 כָּל הַתּוֹרָה וְהַעֲבֹדָה.

האמונה צריכה להיות זכה, שלא יינטלו כל הברכות

וְצִדִּיק שִׁיְהִיָּה הָאֱמוּנָה בְּרוּרָה וְזָכָה בְּלֵי שׁוֹם עַרְבּוּב, שְׁלֹא תִהְיֶה בְּבִחִינַת
 עַרְבּ^ב. וְאֱמוּנָה הוּא צְנוּר כָּל הַהֲשַׁפְּעוֹת וְכָל הַבְּרָכוֹת, כְּמוֹ שְׂכַתּוּב
 'אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב בְּרָכוֹת' (משלי כח). וְעַל יְדֵי הַכְּפִירוֹת, אֲזִי הַקְּלָפוֹת הֵם
 נוֹטְלִין חֵם וְשָׁלוֹם הַהֲשַׁפְּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת. כִּי 'סְכִיב רְשָׁעִים יִתְהַלְכוּן' (תהלים
 יב), שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת שְׂמִסְפָּבִין אֶת הַקְּדוּשָׁה דְּהִינוּ הָאֱמוּנָה, וְעַל כֵּן כְּשֶׁמִּנְיַחִין
 חֵם וְשָׁלוֹם הַכְּפִירוֹת לְכֻנֵּם בְּמַח, אֲזִי נִפְגָּם הָאֱמוּנָה חֵם וְשָׁלוֹם, וְאֲזִי הֵם
 נוֹטְלִין הַהֲשַׁפְּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת חֵם וְשָׁלוֹם.

הכפירות באים מגאוה

וַעֲקַר הַכְּפִירוֹת שְׂבָאִין לְהָאָדָם וּמִבְּלָלִין אֶת הָאֱמוּנָה הֵם בָּאִים
 מִגְּדֻלוֹת. כִּי מִי שִׁנֵּשׁ בּוֹ גְּסוּת - הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר אֵין

הערות וביאורים

- כ. שעליה עומדים כל המדות וכל התורה כלה. שהיא יסוד כל התורה [והיא גם סוף הספירות].
 ולכן היא נקראת רגל, כי היא המעמידה את כל המידות, והיא כרגלם של כל המידות.
 ל. שלא תהיה בכחינת ערב. שמערבב האמונה. (תורות מכת"י בסוף ליקו"מ, המתחלת י"ב לך')

אני והוא יכולין לדור^מ (סוטה ה.), נמצא שעל ידי גדלות נסתלק הקדוש ברוך הוא ממנו, ואזי באין כפירות, שזהו בחינת הסתלקות השם יתברך והסתרת פניו ממנו.

ע"י שבת זוכים לראות את שפלותו

וצריך כל אדם להשיג בעינא פקחא לראות שפלותו ורוממות השם יתברך, ובודאי לא יבוא לגדלות וכפירות. וזהו על ידי שבת, על ידי שמקבלין שבת בכבוד גדול ובקדשה כראוי. כי שבת הוא בחינת עין, שעל ידי זה זוכין לראות שפלותו ורוממות השם יתברך.^נ כי שין של שבת הוא תלת גוונים דעינא^ו, ובת הוא בחינת בת עין. ועל ידי זה זוכין לראות שפלותו. [עין במקום אחר שם מבאר יותר מזה^ז (בסימן עט בלקוטי

הערות וביאורים

מ. אין אני והוא יכולין לדור. סוטה ה.: אמר רב חסדא, ואיתימא מר עוקבא, כל אדם שיש בו גסות הרוח - אמר הקדוש ברוך הוא אין אני והוא יכולין לדור בעולם, שנאמר (תהלים קא, ה) 'מלשני בסתר רעהו אותו אצמית, גבה עינים ורחב לבב אותו לא אוכל', אל תקרי 'אותו', אלא 'אתו' לא אוכל.

נ. וגם בשבת נפתחין שערי בינה להתבונן האדם בעצמו היכן המקום אשר הוא עומד, כי בחול משוקע בטרדות, ואינו יכול להתבונן היטב הדק, אבל אם יש לו בחינת שבת דהיינו בחי' עזה^ב דהיינו בחי' התבוננות היכן המקום שעומד שם, שלא יהיה עושה מעשה זמרי ומבקש שכר כפנחס, דהיינו שאינו מבין המקום שהוא עומד, כי לפעמים עומד במדריגה הפחותה שבכולם, ונדמה לו שעומד במקום גדול. אבל כשיש לו בחי' שבת היינו שיתבונן בעצמו היכן הוא עומד, אזי אינו נופל בגדלות, ואינו מבקש שכר פנחס, ובשביל זה נקרא בחי' שבת, כי בשבת יכול להתבונן בעצמו. וגם איתא בזוה"ק שבת - שין בת, תלת גוונים דעינא ובת עין, בחי' עיני השכל, נמצא שבת נקרא עין לראות. (תורות מכת"י בסוף ליקו"מ, המתחלת ר"ב לך')

ס. תלת גוונים דעינא ובת עין. שלושת הגוונים שבעין שהם סביב הבת עין שהיא הנקודה הפנימית של העין, שעל ידם נמשכת הראייה.

ע. ז"ל: ואימתי יכול לראות שפלותו, בשבת. כי בשבת נאמר (שמות טז) ראו כי ה' נתן לכם את השבת, כי שבת הוא שין בת, שין, תלת גוונים דעינא, ב"ת בת עין, וע"כ בשבת יכול לראות שפלותו. וזהו שבו איש תחתיו הנאמר בשבת (שם), היינו תחת מדריגתו, שפל ממה

מוהר"ן חלק ראשון]. נמצא שעל ידי שמירת שבת נצולין מגדלות ואזי זוכין לאמונה כנ"ל. וזהו שאמרו רז"ל כל השומר שבת כהלכתו, אפלו עובד עבודה זרה פדור אגוש מוחלין לו (שבת קיח:), כי על ידי שבת משפדין ומבטלין הכפירות שהם עבודה זרה וזוכין לאמונה כנ"ל.

פגם הלכנה נמשך מפגם האמונה, וגורם חרון אף ר"ל

ועל ידי פגם אמונה דהינו כפירות - עבודה זרה, על ידי זה דינא שריא חס ושלום. כי כל זמן שיש עבודה זרה פעולם חרון אף פעולם (ספרי דברים פרשת ראה פסקה צו, יח). וזה בחינת אלקים - פגימת הלכנה. כי אלקים בחינת לבנה כמו שכתוב (תהלים פד) 'שמש ומגן ה' אלקים'^ב. והנה אמרו רז"ל (פסחים ג) פעולם הוה לא כשאני נכתב אני נקרא, כי נכתב ביו"ד ק"א, ונקרא באל"ף דל"ת, ולעולם הבא נכתב ונקרא ביו"ד ה"א. וזהו מחמת פגימת הלכנה שנמשך על ידי פגם האמונה כנ"ל, על כן אי אפשר שיהיה הקריאה והכתיבה אחת, כי פעולם לא ראתה חמה פגימתה של לבנה (ראש השנה כג:).

(פרוש כי הקריאה והכתיבה הם בחינת תורה שבכתב ותורה שבעל פה, שהוא בחינת ה' אלקים, בחינת חמה ולכנה. בחינת 'שמש' ומגן ה' אלקים. ומחמת שהלכנה נפגמת פעת על ידי פגם אמונה שהוא בחינת לבנה כנ"ל, על כן אי אפשר שתהיה הקריאה והכתיבה כאחד,

הערות וביאורים

שהוא. ועכ"פ, אל יצא איש ממקומו, היינו למעלה ממדריגתו, כגון עושה מעשה זמרי ומבקש שכר כפינחס (סוטה כב:). ע"כ.

עיי"ש עוד מה שמאריך בזה איך זוכים לזה ע"י תשובה, עיי"ש.

פ. בחינת לבנה כמו שכתוב 'שמש ומגן ה' אלקים'. שה'שמש ומגן' היינו החמה ולבנה, שהיא נקראת כביכול המגן של החמה, היינו שהיא הכלי לקבל את אור החמה, ועל ידי זה הלכנה מאירה. והם כנגד שני השמות הוי"ה אלוקים, שהחמה היא כנגד השם הוי"ה, והלכנה היא כנגד השם אלוקים.

כְּדֵי שְׁלֹא תִרְאֶה חֲמָה פְּגִימָתָהּ שֶׁל לְבָנָה. אָבֵל לְעֵתִיד יִתְמַלֵּא פְּגִימַת הַלְּבָנָה. וְאִזּוּ יִהְיֶה 'ה' אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד' (זכריה יד, ט), וְיִהְיֶה הַפְּתִיבָה וְהַקְּרִיאָה אֶחָד בְּשֵׁם יו"ד ק"א^צ בַּנ"ל). גִּמְצָא שֶׁכָּל מָה שֶׁהָאָדָם זֹכֵה לְאִמוּנָה יִתְרָה, נִתְקָרֵב וְנִתְיַחַד יַחֲוֵד יוֹתֵר בְּחִינַת הו"ה לְשֵׁם אֱלֹקִים, וְנִכְלָלִים יַחַד, כְּמוֹ שִׁיְהִיָּה לְעֵתִיד.

יעקב בחינת שמש, יצחק בחינת לבנה, וצריך לייחדם בשלימות ע"י יוסף

וַיַּעֲקֹב הוּא בְּחִינַת שְׁמֶשׁ^ק שֶׁהוּא בְּחִינַת הו"ה, וַיִּצְחָק הוּא בְּחִינַת אֱלֹקִים^ר בְּחִינַת לְבָנָה^ש. וְזֶהוּ 'וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו'. דְּהֵינּוּ שְׁנֵתִישֵׁב וְנִתְיַחַד בְּחִינַת יַעֲקֹב בְּבְחִינַת יִצְחָק בְּחִינַת הו"ה הוּא הָאֱלֹקִים' (מלכים א' יח) שְׁנֵתִיחַד ה' עִם אֱלֹקִים - חֲמָה וּלְבָנָה. (וְזֶהוּ 'בְּאֶרֶץ כְּנַעַן' לְשׁוֹן הַכְּנַעֲנִי וְשְׁפָלוֹת, כִּי זֶה זֹכִיךְ עַל יְדֵי שְׁפָלוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה זֹכִיךְ לְאִמוּנָה וְכו' בַּנ"ל. גִּרְאָה לִי). וְזֶהוּ 'אֵלֶּה

הערות וביאורים

צ. ויהיה הכתיבה והקריאה אחד בשם יו"ד ק"א. ומחמת זה בעצמו יהיה נקרא לעתיד בשם הו"ה כי יתמלא פגימת הלבנה, היינו שיהיה השם אלקים שהוא בחינת מלכות בשלימות, שזה בחינת מה שדרשו ז"ל ושמו אחד שיהא נקרא גם כן בשם הו"ה היינו כנ"ל. פרפראות לחכמה (סי' ד).

ק. ויעקב הוא בחינת שמש. עיין ליקוטי מוהר"ן סי' עד [בלשון מוהרנ"ת]: כי שמש הוא בחי' יעקב, כמו שכתוב (בראשית לב, לב) 'ויזרח לו השמש'. ע"כ. וע"ע שם סי' א.

ועיין בראשית רבה (סח, י): ר' פנחס בשם רבי חנין דציפורין אמר שמע קולן של מלאכי השרת אומרים בא השמש בא השמש, אתא שימשא, אתא שימשא, בשעה שאמר יוסף והנה השמש והירח אמר יעקב מי גלה לו ששמי שמש.

ר. ויצחק הוא בחינת אלקים. כמו שכתוב (בראשית כא, ו) 'יצחק עשה לי אלקים'. ליקוטי מוהר"ן (סי' עד).

ויצחק הוא מדת הגבורה, והשם אלוקים הוא במדת הגבורה, כידוע.

ש. ויעקב הוא בחינת שמש, ויצחק הוא בחינת אלקים, בחינת לבנה. עיין ליקוטי מוהר"ן סי' עד: וזה בחי' שמש ומגן ה' אלקים, ה' אלקים, זה בחי' רחמים ודין, בחי' יעקב ויצחק, שהם בחי' שמש ומגן. וזה בחי' והי' אור הלבנה כאור החמה, כי הלבנה היא בחי' יצחק, והחמה היא בחי' יעקב.

תולדות יַעֲקֹב יוֹסֵף. יוֹסֵף זֶה בְּחִינַת תּוֹסֶפֶת שֶׁבֶת¹, כִּי עַל יְדֵי שֶׁבֶת
זוֹכֵין לְשִׁפְלוּת, וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֵין לְאַמוּנָה שְׁלֵמָה, שְׁעַל יְדֵי זֶה נִתְמַלֵּא²
פְּגִימַת הַלְּבָנָה³ וְנִתְיַחַד הוּי"ה עִם אֱלֹקִים בְּחִינַת יַעֲקֹב וַיִּצְחַק כִּנ"ל.

וְזֶהוּ 'רַגְלֵי עֲמֻדָה בְּמִישׁוֹר' (תהלים כו), כְּשׁוֹזְכֵין לְאַמוּנָה יִשְׂרָאֵל בְּשִׁלְמוֹת
בְּלֵי שׁוֹם עֲרֻבֹב, גַּם 'בְּמִקְהָלִים אֲבָרְךָ ה'", כִּי אִזּוֹ אוֹכֵל לְבָרְךָ
וְלִהְיוֹבִיר שֵׁם הוּי"ה, כִּי אִזּוֹ יִתְמַלֵּא פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְיִהְיֶה ה' אֶחָד וְשִׁמוֹ
אֶחָד. וְיִהְיֶה הַפְּתִיבָה וְהַקְּרִיאָה אַחַת, וְנִנְפָה לְבָרְכוֹ בְּמִקְהָלִים בְּשֵׁם הוּי"ה⁴
בְּרוּךְ הוּא, בְּחִינַת 'בְּמִקְהָלִים אֲבָרְךָ ה'" כִּנ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ שְׁפַע
טוֹבָה וּבְרָכָה⁵ כִּנ"ל:

ע"י נר חנוכה זוכים לשפלות, ולאמונה שלימה בבהירות

וְזֶהוּ בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה. כִּי שְׁמֹן הוּא בְּחִינַת חֲכָמָה⁶, בְּחִינַת עֵינַיִם כְּמוֹ
שְׁפָתוֹב (בראשית ג, ז) 'וַתִּפְקַחְנָה עֵינַי שְׁנֵיהֶם', וּפְרָשׁ רַש"י עַל שֵׁם

הערות וביאורים

- ת. תוספת שבת. שיוסף הוא מלשון הוספה.
- א. שעל ידי זה נתמלא פגימת הלבנה. וזה התוספת שבת הנ"ל, שהלבנה נוספה והתמלאה פגימתה.
- ב. שעל ידי זה נתמלא פגימת הלבנה. היינו כי לעת עתה כך מנהגו של עולם שנפגמת ומתמלאת בכל חדש ואין למילואה גם כן שלימות ודבר זה לא יתקן עד לעתיד לבוא ואז והיה אור הלבנה כאור החמה (ישעיה ל, כו) ואז יהיה שלימות בחינת מילוי הלבנה ויתבטלו באמת כל מיני יסורים ויהיה כולו הטוב והמטיב כמו שאמרו רבותינו ז"ל וצריכין לבאר בזה עוד. פרפראות לחכמה על הש"ס (סנהדרין מא).
- ג. רגלי עמדה במישור, כשזוכין לאמונה ישרה. עיין ליקו"מ סי' י, ו.
- ד. ונזכה לברכו במקהלים בשם הוּי"ה. וגם כי עכשיו שם הוּי"ה הוא מכוסה ע"י שם אדנ"י, ואינו לעיני כל כביכול, ולעתיד נברכו לעיני כל בשם והי"ה ללא כיסוי שם אדנ"י.
- ה. ועל ידי זה נמשך שפע טובה וברכה. וזה 'בְּמִקְהָלִים אֲבָרְךָ ה'', שע"י האמונה הברורה בבחינת הוּי"ה, על ידה נמשכים כל הברכות.
- ו. שמן הוא בחינת חכמה. זוהר (צו לד): רבי חייא פתח (תהלים לו, י) 'כי עמך מקור חיים באורך נראה אור', 'כי עמך מקור חיים', דא שמן עלאה דנגיד ולא פסיק לעלמין, דשריא בגו חכמה עלאה דכלא.

החֲכֵמָה נֹאמֵר. וְעַל יְדֵי עֵינֵי הַחֲכֵמָה זֹכֵינ׳ לְרֵאוֹת שְׁפִלוּתוֹ. וְעַל יְדֵי זֶה זֹכֵינ׳ לְאַמוּנָה שְׁלֵמָה כִּנ״ל.

וְזֶהוּ שֶׁשְׁעוֹר נֵר חֲנֻכָּה עַד שֶׁתְּכַלֶּה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק (שבת כא:). רֶגֶל זֶה בְּחֵינֵת אֲמוּנָה כִּנ״ל, וְצָרִיךְ לְהַשְׁגִּיחַ בְּעֵינֵי שְׁכֵלוֹ¹, עַד שֶׁיִּכְרַר הָאֲמוּנָה שֶׁהוּא בְּחֵינֵת רֶגֶל, מִן הַשּׁוּק שֶׁהוּא מְקוּמוֹת הַחִיצוֹנִים² בְּחֵינֵת כְּפִירוֹת, כִּי עַל יְדֵי בְּחֵינֵת שְׁמֹן שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה בְּחֵינֵת שְׁכָל, זֹכֵה לְרֵאוֹת שְׁפִלוּתוֹ, וְעַל יְדֵי זֶה זֹכֵינ׳ לְאַמוּנָה שְׁלֵמָה כִּנ״ל:

הערות וביאורים

ז. וצריך להשגיח בעיני שכלו. ולהתבונן בשפלותו כנ"ל, עד שיזכה לאמונה כראוי.

ח. עד שיכרר האמונה שהוא בחינת רגל, מן השוק שהוא מקומות החיצונים. וגם ע"ז כלה רגל מן השוק כפשוטו ממש, כי אין צריכין לצאת אל השוק בשביל מלאכה ומשא ומתן, כי ע"י אמונה נמשכין כל הברכות וכל ההשפעות, ואז אין צריכין לשום מלאכה ועסק בשביל פרנסה. כי האמונה הק' הוא מקור כל הברכות וכל ההשפעות כנ"ל. יקרא דשבתא.